

KIELTEN VERKKO-OPETUS AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA

Johanna Riskilä

Opinnäytetyö
Tekniikan ja liikenteen ala
Tieto- ja viestintätekniikan koulutus
Tietotekniikan insinööri (AMK)

2015

Tekniikan ja liikenteen ala
Tieto- ja viestintätekniikan koulutus
Tietotekniikan insinööri (AMK)

Tekijä	Johanna Riskilä	Vuosi	2015
Ohjaaja	Kenneth Karlsson		
Työn nimi	Kielten verkko-opetus ammatillisessa koulutuksessa		
Sivu- ja liitemäärä	41 + 2		

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan kielten verkko-opetusta ammattikoulussa. Elokuussa 2015 voimaan tulleen ammattikoulun tutkintouudistuksen myötä verkko-opetuksen määrä ammattikoulussa tulee lisääntymään, sillä opiskelijoille tulee tarjota entistä enemmän yksilöllistettyjä opintopolkuja valmistumisen vauhdittamiseksi. Koska verkko-opetus ei Lapin Ammattiopistossa, LAO:ssa, ole vielä yleistä, aihe oli ajankohtainen. Painotus on kielten opettamisessa, sillä olen itse englannin opettaja.

Ensiksi tutkitaan verkkopedagogiikkaa, eli sitä miten verkossa tulisi opettaa. Pohditaan myös opettajan roolia sekä erilaisia oppimiskäsityksiä ja oppimistyyplejä sekä niiden merkitystä verkko-oppimiseen. Sitten luodaan yleiskatsaus verkko-oppimisympäristöihin ja -työkaluihin, jotka joko ovat jo LAO:lla käytössä tai ovat mahdollisia ottaa käyttöön.

Lopuksi käsitellään LAO:n opiskelijoille ja kieltenopettajille tehtyjä kyselyitä, joissa heiltä kysyttiin kokemuksista ja halukkuudesta verkko-opintoihin. Kyselyjen pohjalta selvisi, minkälaisia asioita pitää vielä käsitellä ja selvittää, ennen kuin LAO:lla voidaan aloittaa verkko-opinnot. Opettajat tarvitsevat tukea ja koulutusta verkko-opintoihin liittyvien teknisten asioiden kanssa, ja opiskelijoilta puuttuu myös osaamista. Molemmilta vastaajaryhmiltä puuttuu myös osa vaadituista laitteista.

Asiasanat

verkko-opetus, verkkopedagogiikka, ammattioppilaitokset, oppimisalustat

School of Industry and Natural Resources
Bachelor of Engineering

Author	Johanna Riskilä	Year	2015
Supervisor	Kenneth Karlsson		
Subject of thesis	Languages and eLearning in Vocational College		
Number of pages	41 + 2		

This thesis looks at eLearning as it applies to teaching languages in vocational school in Finland. A new national vocational curriculum was introduced in August 2015, which will increase the need for eLearning as students are to be offered more opportunities for individualised study to have them graduate earlier. Since eLearning is not yet common in Lapland Vocational School, LAO, I thought it best to study the subject. I am an English as a foreign language teacher myself, so this thesis will concentrate on eLearning and languages.

First, we will take a look at the pedagogical aspects of eLearning, or how to teach online. We will also look at the role of the teacher in eLearning, how to take different learning styles into account and how different views on learning work with eLearning. Lastly we will look at different eLearning environments and applications that are either already in use in LAO or are possible new solutions.

In the last chapter, we will look at two questionnaires that the students and language teachers in LAO answered. The questionnaires asked about their past experiences with eLearning and their future willingness to learn and teach languages online in LAO. The questionnaires revealed what should be done before eLearning can begin in earnest. Both teachers and students need help with the technological aspects of eLearning and both groups are also lacking in some of the necessary devices.

Key words eLearning, learning applications, web pedagogy, vocational schools in Finland

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VERKKO-OPETUKSEN PEDAGOGIIKKA	8
2.1 Verkko-opetuksen eri lähestymistavat	8
2.2 Opettajan rooli verkko-opetuksessa.....	9
2.3 Pedagogisia malleja.....	10
2.4 Verkko-opetus ja erilaiset oppimiskäsitykset sekä –tyylit.....	12
3 VERKKO-OPINTOJEN TEKNINEN TOTEUTUS.....	16
3.1 Yleistä verkko-opintojen teknisestä toteutuksesta	16
3.2 Laitteistovaatimukset	16
3.3 Osaamisvaatimukset.....	17
3.4 Erilaisia verkko-oppimisympäristöjä.....	17
3.4.1 Moodle	18
3.4.2 Optima	19
3.4.3 Google Classroom	20
3.4.4 Opinaika.....	20
3.5 Luokkaopetuksen tukena käytettävät sovellukset	22
3.5.1 Kyvyt.fi	22
3.5.2 Kahoot!	23
3.5.3 KotiSuomessa.fi.....	23
3.5.4 iLinc	24
3.6 LAO:lla käytössä olevat ympäristöt ja sovellukset	24
4 KYSELYT VERKKO-OPISKELUSTA JA -OPETUKSESTA.....	26
4.1 Kyselyjen tarkoitus	26
4.2 Kysely opiskelijoille	26
4.3 Kysely opettajille	31
4.4 Yleistä kyselyistä	37
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	42

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

Luettelo tässä opinnäytetyössä käytetyistä lyhenteistä.

eos	en osaa sanoa
LAO	Lapin Ammattiopisto
S2	suomi toisena kielenä
tv	tieto- ja viestintätekniikka
yto	yhteiset tutkinnon osat

1 JOHDANTO

Syksyllä 2015 tuli voimaan ammattiopetuksen tutkintouudistus, joka lisäsi yto-aineiden (yhteiset tutkinnon osat) määrää ammatillisessa perustutkinnossa. Määrällinen lisäys ei kuitenkaan koskenut kaikille pakollisten yhteisten opintokokonaisuuksien opetusta, vaan se tapahtuu valinnaisten opintojen muodossa. Opintokokonaisuuksien järjestämistä rajoittaa ryhmäkoot, sillä ainakin Lapin Ammattiopistossa (LAO), minimiryhmä koko on kymmenen opiskelijaa. Ryhmän koon suhteen voidaan joustaa pakollisten opintojen ollessa kyseessä, mutta valinnaisten kohdalla siitä pidetään kiinni säästösyistä. Lisäksi LAO:lla on toimipisteitä ympäri Lapin läänin, ja samat valinnaiset on käytännössä tarjottava kaikissa toimipisteissä. Nämä seikat vaikuttavat siihen, että yhteisten aineiden opintoja täytyy tulevaisuudessa tarjota myös verkko-opintoina. Lisäksi uusi opetussuunnitelma korostaa opiskelijoiden mahdollisuutta hankkia osaamista muuallakin kuin koulun oppitunneilla, joten verkkoa ja sen mahdollisuuksia voidaan käyttää hyväksi myös osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.

Tässä opinnäytetyössä verkko-opinnoilla tarkoitetaan opintoja, jotka suoritetaan osittain tai kokonaan Internetissä. Ne ovat aikaan ja paikkaan sitomatonta opetusta, jotka on suunniteltu kokonaisuuksiksi. Se voi olla monimuoto-opetusta jossa verkko-opinnot ovat lähiopetusta tukevaa toimintaa tai se voi olla kokonaisten opintokokonaisuuksien suorittamista etäopetuksena. Verkko-opintoihin voi sisältyä kontaktiopetusta opettajan ja opiskelijoiden välillä esimerkiksi kameroiden ja mikrofoniin avulla, jolloin kyseessä on ohjattu verkko-opiskeluun perustuva koulutus, tai se voidaan suorittaa pelkästään tehtävien tekemisen ja tarkastamisen kautta itseopiskeluna. Verkko-opetus voi yksinkertaisimmillaan olla sitä, että opettaja antaa opiskelijoille tehtävät, jotka he suorittavat itsenäisesti, ja palauttavat verkossa. Se ei kuitenkaan läheskään aina ole paras keino saavuttaa tavoiteltava oppimistulos.

Opetan itse englantia LAO:n Rovaniemen toimipisteissä ja siitä syystä tämä opinnäytetyö keskittyy kielten, eli englannin, ruotsin, äidinkielen ja S2:n (suomi toisena kielenä) verkko-opetukseen ammattikoulussa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella verkko-opetusta sekä pedagogiselta että tekniseltä kannalta. Verkko-opetus ei ole pedagogisesti samanlaista kuin tavallinen lähi- tai luokkaopetus, joten laadukkaan verkko-opetuksen järjestämisessä täytyy ottaa huomioon sen erityispiirteet. Tässä opinnäytetyössä pohdin myös LAO:n ja sen kieltenopettajien ja opiskelijoiden valmiuksia verkko-opintoihin heille tehtyjen kyselyiden perusteella.

2 VERKKO-OPETUKSEN PEDAGOGIIKKA

2.1 Verkko-opetuksen eri lähestymistavat

Verkko-opetusta voi lähestyä useammalla eri tavalla (Jyväskylän yliopisto 2015c). Verkkomateriaali voi olla käytössä itseopiskelun tukemisessa. Toisin sanoen jos opetus muuten järjestetään lähiopetuksena, mutta joitain tehtäviä on itsenäisesti tehtävänä, verkkomateriaali on apuna näissä tehtävissä. Tällöin teknologia on oppimista tukeva tekijä.

Verkko-opetus voi myös olla opettajajohtoista, kuten lähiopetuskin. Silloin luennot ja opetustilanteet vain eivät ole samalla tavalla paikkaan sidottuja kuin lähiopetus. Opetus on silti edelleen aikaan sidottua, jos opetustilanteet tapahtuvat reaaliajassa verkon yli. Luennot voivat toki olla myös etukäteen tallennettuja, mutta silloin myös opiskelijan ja opettajan välinen kontakti ei ole enää samanlaista kuin jos opetus on reaaliajassa. Opiskelijat osallistuvat oppitunneille verkon kautta, lukevat itsenäisesti mahdollista oheismateriaalia sekä tekevät tarvittavat tehtävät ja tentit, joiden perusteella opettaja arvioi suorituksen.

Yksi tapa järjestää verkko-opetusta on rakentaa kurssi tai opintokokonaisuus oppimistehtävien avulla. Silloin oppimateriaali ja oppimistehtävät toimivat opiskelun jäsentäjinä. Työskentely voi tapahtua yksin tai ryhmissä, sekä etä- että lähiopetuksena. Opettajan rooli on kuitenkin tärkeä tässäkin, sillä opettajan antama palaute ja ohjaus auttavat oppijia työstämään omia ajatuksiaan ja selviytymään annetuista tehtävistä. Joillekin oppijoille opettajan palaute on tärkeämpää kuin toisille, ja jotkut pystyvät suorittamaan tämän kaltaisen kurssin myös ilman opettajan ohjausta.

Verkko-opetus voi olla myös pelkkää ryhmätyöskentelyä, jolloin ryhmän vuorovaikutuksen tukeminen on avainasemassa. Ryhmässä asiantuntijuus jaetaan ryhmäläisten kesken, jolloin jokainen ryhmän jäsen voi paneutua yhteen aluee-

seen jonka sitten opettaa muille ryhmäläisille. Oppimisprosessi tapahtuu verkossa ja opettaja ohjaa ja tukee sitä. Ryhmätyöskentelyn etuna on vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallisuus silloin kun kaikki ryhmäläiset antavat yhtäläisen panostuksen. Kaikilla tosin on varmasti kokemuksia ryhmätöistä, joissa joku ryhmäläinen ei ole tehnyt yhtä paljon kuin muut. Tällaisen laiskottelun estämisessä on opettajalla suuri rooli, sillä hän voi tehtävien annoilla ja aktiivisella ohjauksella pitää huolen siitä, että kaikki hoitavat osuutensa. Ryhmätyöskentely myös mahdollistaa opettajan antaman palautteen lisäksi vertaispalautteen.

Laajin muoto verkko-opetukselle on verkostoitunut virtuaaliopetus. Se tarkoittaa sitä, että useampi eri oppilaitos organisoituu järjestämään yhdessä opetusta verkossa. Oppimateriaalia on tällöin saatavilla useilta eri opettajilta ja opiskelijat saavat tehdä töitä uusien ihmisten kanssa esimerkiksi ryhmätöitä tehden. Se myös mahdollistaa arvioinnin ja suoritusten yhtenäistämisen, jolloin oppijien suoritukset ovat täysin vertailukelpoisia muiden oppilaitosten opiskelijoiden kanssa.

2.2 Opettajan rooli verkko-opetuksessa

Perinteisessä luokkaopetuksessa opettajan roolina on tiedon jakaminen opiskelijoille. Verkko-opetuksessa opettajan rooli riippuu valitusta oppimiskäsityksestä sekä kurssin tavoitteista (Palhomaa 2004). Opettajan eri rooleja voi olla esimerkiksi materiaalin tuottaja, uusien menetelmien kokeilija, tekninen tukihenkilö, asiantuntija tai vaikkapa ohjaaja. Opettaja voi olla myös oppimisen edistäjä (Jyväskylän yliopisto 2015e), joka auttaa opiskelijoita ymmärtämään ja hallitsemaan uutta tietoa. Opettajan rooli opintojen suunnittelussa kasvaa. Toisin kuin luokkaopetuksessa, opettaja ei voi sopivassa tilanteessa keksiä jotain uutta tehtävää tai ohjata luokkakeskustelua ennalta suunnittelemaan suuntaan. Samalla vastuu oppimisesta siirtyy opiskelijalle.

Oppilaskeskeisyys on tärkeä osa uutta opetussuunnitelmaa ja ammattikoulussa se huomioidaan esimerkiksi henkilökohtaisten opintopolkujen mahdollistamisena. Oppilaskeskeisyyteen liittyy opettajan muuttuminen tiedon jakajasta oppimisen edistäjäksi ja opettamisprosessin muuttuminen oppimisen tukiprosessiksi

(Palhomaa 2014). Opettaja ei siis välttämättä ole tiedon suora välittäjä, vaan oppijat etsivät, jäsentävät ja tuottavat itse aktiivisesti tietoa. Oppilaskeskeinen oppiminen tapahtuu usein ryhmissä, ja verkko-opetus mahdollistaa ryhmätyöskentelyä eri tavalla kuin lähiopetus. Aikataulujen sovittaminen helpottuu, kun opetus ei ole enää paikkaan sidottua.

Monet koulujen talousasioista huolehtivat tahot saattavat nähdä verkko-opetuksen säästämiskeinona, vaikka todellisuudessa opettajan ja ohjauksen tarve saattaa jopa kasvaa opetuksen siirtyessä verkkoon. Toimivan ja oppimista tukevan verkko-opetuksen kohdalla opettajan rooli motivoijana ja aktivoijana korostuu (Jyväskylän yliopisto 2015e). Opettaja toimii myös usein teknisenä neuvojana ja hänen tulee itse tietää, miten käytössä olevat työkalut ja ohjelmat toimivat.

2.3 Pedagogisia malleja

Verkko-opetukseen on kehitetty useita erilaisia opetusmenetelmiä ja lähestymistapoja. Seuraavassa kuvataan muutamia yleisimpiä verkko-opetuksen pedagogisista malleista (Jyväskylän yliopisto 2015f). Kaikkia alla esiteltyjä malleja ei voi soveltaa suoraan kieltenopetukseen.

Ankkuroitu opetus tarkoittaa oppimista, jossa opetuksessa käytetyt mallit ja tilanteet on sidottu oikeaan elämään. Tällöin opiskelijat ratkaisevat ongelmatilanteita ryhmissä ja sen sijaan, että opeteltaisiin vain ulkoa faktoja, tieto opitaan näkemään työkaluna, jota käytetään uusissa tilanteissa. Esimerkki tällaisesta opetuksesta on roolipelit ja kieltenopetuksessa käytännön tilanteista juontavat keskusteluharjoitukset.

Pedagoginen malli, jonka tarkoituksena on opettaa oppijalle erilaisia ajattelu- ja toimintamalleja, on nimeltään **kognitiivinen oppipoikamalli** (cognitive apprenticeship). Sitä voidaan käyttää alueilla, joissa kognitiiviset ja metakognitiiviset prosessit ovat oleellisia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että oppiminen tapahtuu

ohjatuissa reaali maailman tilanteissa, joissa opettaja toimii esimerkkinä kognitiivisesta toiminnasta. Tarvittava tieto opitaan sitten ongelmanratkaisun kautta, todellisiin tilanteisiin sidottuja tehtäviä suorittaen.

Tutkiva oppiminen on sitä, että oppijat itse tutkivat ja löytävät opittavat asiat. Tällöin oppijat ohjaavat itse omaa oppimistaan itse asetettujen ongelmien myötä. He myös rakentavat opittavista asioista omat käsityksensä sekä etsivät itse syventävää tietoa. Tämä on useasti käytetty malli verkko-opetuksessa. Opettajan rooli on kuitenkin tärkeä tässäkin, sillä opettaja pystyy asettamallaan kysymyksillä ja tiedonhakutehtävillä ohjaamaan oppijat oikeaan suuntaan. Hieman samankaltainen malli on myös ongelmalähtöinen oppiminen, jossa oppijat ratkaisevat todellisia ongelmia yksin tai ryhmissä.

Suunnittelun kautta tapahtuva oppiminen (learning through design) tarkoittaa oppimista, joka tapahtuu samalla kun suunnitellaan jotain uutta, esimerkiksi peliä tai laitetta. Tällöin suunnittelu voi tapahtua ympäristössä, joka on räätälöity sopivaksi kullekin oppijalle, jotta se olisi mahdollisimman merkityksellinen henkilökohtaisesti, ja näin ollen edistäisi oppimista parhaiten. Kielten opetuksessa tällaista oppimista käytetään muun muassa silloin, kun opiskelijoiden pitää laatia vaikkapa työhakemuskirje tai ohjeet suunnitellun laitteen käyttöön vieraalla kielellä.

Vastavuoroinen opettaminen on pedagoginen malli, jossa oppijat tekevät yhdessä opettajan kanssa yhteenvetoja opituista asioista sekä osallistuvat kysymystenasetteluun ja opetuksen suunnitteluun. Ryhmän nopeammat oppijat voivat myös opetella opettajan kanssa opetettavat asiat, ja auttaa sitten muita ryhmäläisiä.

Malli, jossa vastuu oppimisesta siirretään oppijalle itselleen, on **aktivoivaa opetusta**. Siinä aktivoivien menetelmien kautta opetuksesta tehdään oppijaa aktiivoina ja motivaatiota herättävä kokonaisuus. Mallin ajatuksena on tukea oppijan oman asiantuntijuuden kehitystä, sekä auttaa kehittämään toiminnallisia malleja opittavista asioista ja ilmiöistä. Tässäkin opettajan rooli on suuri siitä huolimatta,

että vastuu oppimisesta on oppijalla itsellään. Opettajan täytyy kyetä motivoimaan oppijaa sekä tekemään tehtävät, jotka tukevat oppimista.

Oppiminen voi olla myös **projektioppimista**. Silloin käytännön toiminta on konkreettista tuotanto-, tutkimus- tai kehittämisprojektitoimintaa. Projektilla on selkeät tavoitteet ja aikataulu sekä tietyt resurssit, ja siinä oppijat suorittavat yhdessä yhteistä tehtävää.

Viimeinen esiteltävä pedagoginen malli verkko-opiskeluun on **case-pohjainen oppiminen**. Siinä käytetään tapauskuvausta tai todellista esimerkkiä motivaationa uuden asian opettelussa. Kohteena oleva tapaus voi olla esimerkiksi teksti tai video, joka liittyy opeteltavan asian todelliseen kysymykseen. Kielten opetuksessa ammattikoulussa tämä on hyvä tapa tutustua esimerkiksi oman alan saanastoon vaikkapa jonkin alan lehdessä olevan artikkelin kautta.

2.4 Verkko-opetus ja erilaiset oppimiskäsitykset sekä –tyylit

Laadukkaassa opetuksessa tulisi aina ottaa huomioon erilaiset oppijat ja järjestää opetus niin, että siinä olisi jokaiselle jotain. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että käytetään useita erilaisia tehtävätyyppejä. Mitä vanhemmista oppijoista on kyse, ja mitä korkeammalla asteella opetetaan, sitä vähemmän erilaiset oppimistyyliä merkitsevät. Mutta perusasteen ja toisen asteen opetuksessa (esimerkiksi ammattioppilaitoksessa) on niin monen tasoisia oppijia, että oppimistyyliä täytyy ottaa huomioon niin paljon kuin on mahdollista. Toki tutkintouudistuksen myötä osaksi LAO:n opetustarjontaa tulevat verkko-oppimisjaksot eivät sovi kaikille. Ne on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka kykenevät suorittamaan itsenäisesti kursseja, ja tarvitsevat tällaisen suoritusmahdollisuuden oman opintopolkunsa vuoksi.

Yleensä verkko-opetuksen takana oleva oppimiskäsitys on konstruktivistinen, opetusteknologinen tai kognitiivinen (Jyväskylän yliopisto 2015d). Harvoin opetus kuitenkaan on vain yhtä käsitystä vastaava, vaan käytännössä opetus ottaa piirteitä niistä kaikista. Konstruktivistinen oppimiskäsitys tarkoittaa sitä, että oppija

itse rakentaa uutta tietoa aktiivisella toiminnalla aiemmin hankitun tiedon ja kokemusten pohjalta. Esimerkiksi ammattioppilaitoksen kielten verkko-opetuksessa tämä toimisi niin, että opiskelija on aiemmin oppinut tarvittavat perustiedot kielestä, ja suorittaa syventävän valinnaisen osuuden tai jokaiselle pakollisen ammattikielen osuuden itsenäisesti verkko-opintoina.

Opetusteknologisella lähestymistavalla viitataan behavioristiseen oppimiseen, joka on jo varsin vanhanaikainen oppimiskäsitys, mutta se on siitä huolimatta ollut monen modernimman käsityksen pohjalla (Jyväskylän yliopisto 2015d). Siinä oppija on passiivisen tiedon omaksuja, joka oppii kun asiat esitetään pieninä osina jotka johtavat isompaan kokonaisuuteen. Tämä lähestymistapa ei juurikaan sovellu kieltenoppimiseen, sillä kielissä vuorovaikutus on aina oleellinen osa oppimista. Toisaalta esimerkiksi joitain ammattiaineiden teoriaopintoja tai yto-aineista yhteiskuntaoppia sekä työelämä- ja yrittäjyystietoa voisi opiskella tämän lähestymistavan kautta.

Kognitiivinen oppimiskäsitys puolestaan on lähellä konstruktivistista ja sen ajatuksena on, että oppija muodostaa sisäisiä malleja siitä mitä hän havainnoi, ja käsittelee uutta tietoa muodostamiensa mallien avulla. Tieto voidaan omaksua uutena tietona, joka yhdistetään vanhaan malliin ja se sitten vahvistaa aiempaa käsitystä jostain asiasta. Jos tieto on puolestaan vahvasti ristiriidassa vanhan mallin kanssa, se uudistaa aiempaa sisäistä mallia. Uuden tiedon omaksuminen sitten muuttaa aiempaa käsitystä sen mukaiseksi. Kognitiivinen oppimiskäsitys korostaa oppijien henkilökohtaisia oppimisen tyylejä ja strategioita (Verkko-opetuksen tukitiimi 2005).

Oppimistyyli puolestaan on tapa, jolla kukin oppija oppii parhaiten (Jyväskylän yliopisto 2015d). Oppimistyyleillä ei ole yhteyttä oppijan älykkyyden tai opittujen taitojen kanssa vaan ne ovat ne yksilölliset tavat, joilla uutta tietoa omaksutaan parhaiten. Erilaisia oppimistyyliä tunnetaan noin 80, mutta tässä alaluvussa keskitytään vain kolmeen yleisimpään jaotteluun, eli visuaaliseen, auditiiviseen ja kinesteettiseen oppimiseen.

Visuaaliset oppijat oppivat näköhavaintojensa perusteella, jolloin näkemisen merkitys oppimisessa korostuu ja uutta tietoa rakennetaan palauttamalla mieleen erilaisia näkömielikuvia (Peda.net 2010). Heidän on usein myös vaikeuksia löytää oikeita sanoja kuvailla asiaa, vaikka tietävätkin mistä on kyse, ja he pitävät usein piirtämisestä, näyttelemisestä ja elokuvista (Jyväskylän yliopisto 2015g). Visuaaliset oppijat ovat usein hyviä kirjoittajia ja organisoijia eivätkä häiriinny melusta. Toisaalta heillä on hankaluuksia keskittyä kokouksissa sekä seminaareissa, ja he tarvitsevat yleiskäsityksen asiasta, jotta voivat työskennellä tehokkaasti. Uutta tietoa ei myöskään omaksuta helposti, jos sitä ei heille esitetä kirjoitetussa muodossa. Verkko-opetukseen visuaalinen opetus sopii hyvin, sillä verkossa tieto on helppo jakaa tekstin muodossa.

Auditiiviset oppijat puolestaan omaksuvat parhaiten tietoa kuuntelemalla, joten he pitävät siitä, että asiat kerrotaan heille ääneen (Jyväskylän yliopisto 2015a). Auditiiviset oppijat oppivat sanallisten ohjeiden avulla ja toistavat kuulemansa asiat mielessään. He muistavat suulliset ohjeet hyvin ja ovat parhaimmillaan keskustelutilanteissa. Auditiivisen oppijan heikkoutena voi olla esimerkiksi vaikeudet kirjoittaa eloisaa tekstiä ja visualisoida asioita, sekä he häiriintyvät helposti melusta (Jyväskylän yliopisto 2015a). Verkko-opiskelun hyvänä puolena heille on se, että he voivat tarkasti määritellä oman oppimisympäristönsä ja työskennellä näin ollen rauhassa. Toisaalta verkko-opetuksessa ei samalla tavalla saada keskustelutilanteita aikaiseksi kuten lähiopetuksessa, ja yleensä tehtävät pitää tehdä kirjallisena. Verkko-opetus kuitenkin mahdollistaa myös luentotallenteiden käytön, joten auditiivinenkin oppija voi omaksua uutta tietoa mieleisellään tavalla.

Kolmas oppimistyyppi on kinesteettinen oppiminen. Kinesteettiset oppijat oppivat parhaiten kun pääsevät itse tekemään asioita sekä tunnustelun ja kokeilemisen kautta (Peda.net 2010). He tietävät usein itse tarkoin, mitä osaavat ja mitä eivät osaa sekä odottavat konkreettista palkitsemista oppimisesta. Toisaalta heillä on taipumusta levottomuuteen ja heillä saattaa olla ongelmia ratkoessaan epätavallisia tehtäviä (Jyväskylän yliopisto 2015b). Kinesteettisiä oppijia auttaa muistiinpanojen tekeminen sekä se, että oppiessaan ei vain istu paikoillaan. Verkko-ope-

tuksen kannalta kinesteettinen oppiminen on osittain hankalaa, sillä uusi tieto tulee todennäköisesti joko lukea jostain tai nauhoitettua luentoa kuunnellen. Oppijan on hyvän itse tiedostaa oppimistyyliinsä, jotta osaa tehdä tarvittavat muistiinpanot ja kuunnella luentoa jossain muualla kuin tietokoneen edessä istuen. Toisaalta se, että verkko-opinnot eivät ole paikkaan sidottuja helpottaa ja kinesteettinen oppija voi kuunnella luentoa vaikka lenkipolulla juostessa.

3 VERKKO-OPINTOJEN TEKNINEN TOTEUTUS

3.1 Yleistä verkko-opintojen teknisestä toteutuksesta

Hyvin toteutetut verkko-opinnot ottavat huomioon erilaiset oppijat ja oppimistyylit, tarjoten samalla yhtäläisen opettajan tuen ja ohjauksen kuin lähiopetuskin. Opetuksessa tulisi käyttää monenlaisia tehtävätyyppejä ja niiden tekninen toteutus pitäisi olla sellainen, että kaikilla on mahdollisuus osallistua opetukseen.

Tässä luvussa käydään läpi verkko-opintojen teknistä toteutusta ja vaatimuksia sekä laitteiston että ohjelmistojen osalta. Tarkastelen eri verkko-oppimistyökaluja ja –ympäristöjä sekä niiden yleisten ominaisuuksien että niiden ammattikoulun kieltenopetukseen soveltuvuuden kannalta. Erilaisia ohjelmia, sovelluksia ja ympäristöjä on olemassa niin paljon, että kaikkia ei tässä opinnäytetyössä pysty käsittelemään. Siitä syystä olen valinnut sellaisia, jotka ovat mahdollisia LAO:n käyttää tai ottaa käyttöön.

3.2 Laitteistovaatimukset

Jotta opiskelija voisi osallistua verkko-opetukseen ja jotta opettaja voisi sellaista pitää, täytyy ainakin jonkinlaiset laitteistovaatimukset täytyä. Aivan minimissään opiskelijalla pitää olla Internet-yhteys sekä jonkinlainen tietokone joilla osallistua opetukseen. Jos tehtävät ovat pelkkää lukemista ja kirjoittamista, riittää tietokone hiirellä ja näppäimistöllä, tai tabletti. Riippuen käytetyistä verkko-oppimisympäristöistä ja –työkaluista, voi käytössä olevalle laitteelle olla enemmänkin vaatimuksia suorituskyvyn ja laitteiston suhteen. Jos opetukseen sisältyy tallenteita, täytyy opiskelijalla olla myös kaiuttimet tai kuulokkeet joilla kuunnella opetusta. Tällöin myös opettajan laitteistovaatimukset kasvavat, ja hän tarvitsee mikrofonin ja/tai kameran joilla tehdä tallenteet. Jos taas opetus tapahtuu reaaliajassa, voi opiskelijakin tarvita mikrofonin tai jopa kameran joilla osallistua opetukseen. Reaaliaikaisessa opetuksessa voi tarvita myös esimerkiksi piirtopöytää, joka korvaa valkotaulun tai Smart-boardin, jotka lähiopetuksessa on käytettävissä.

LAO:ssa löytyy atk-luokkia, joissa kameroita lukuun ottamatta, on tarvittavat välineet verkko-opetukseen osallistumiseen. Mutta se auttaa vain siinä tilanteessa, että opiskelija haluaa osallistua opetukseen joka järjestetään jossain muualla kuin hänen koulullaan. Jos opiskelija haluaa tehdä verkko-opintoina jotain kotoa käsin, tarvitsee hän tarvittavat laitteet kotiinsa. Kaikilla opiskelijoilla ei ole varaa tehdä laitehankintoja, eikä koulukaan pysty niissä auttamaan. Se rajoittaa osallistaan verkkokurssien järjestämistä tällä hetkellä. Kaikilla opettajilla ei myöskään ole välttämättä tarvittavia laitteita kurssien järjestämiseen. Itselläni on käytössä ainoastaan tietokone, kuulokkeet ja mikrofoni. Nykyisillä laitteilla en siis pystyisi järjestämään esimerkiksi reaaliaikaista opetusta.

3.3 Osaamisvaatimukset

Verkko-opintojen järjestämiseen ja suorittamiseen liittyy myös jonkin verran osaamisvaatimuksia. Opiskelijoiden kohdalla se tarkoittaa sitä, että heidän täytyy osata käyttää oppimisympäristöjä ja -sovelluksia riittävän hyvin, että kykenevät suorittamaan tehtäviä itsenäisesti. Voi esimerkiksi olla tarpeen järjestää kurssin alkuun lähitunti, jolla opetellaan käyttämään kurssin vaatimia ympäristöjä sovelluksia.

Opettajien puolestaan pitää osata paitsi käyttää ympäristöjä ja sovelluksia niin hyvin, että voivat paitsi neuvoa opiskelijoita, myös järjestämään opetusta niiden avulla. Opettajien on tärkeä saada teknistä tukea myös opetuksen jo alettua.

3.4 Erilaisia verkko-oppimisympäristöjä

Erilaisia verkko-opetukseen soveltuvia työkaluja, ympäristöjä ja sovelluksia on useita, mutta harva niistä soveltuu täysin yksinään opetuksen järjestämiseen. On olemassa Moodlen, Optiman ja Google Classroomin kaltaisia verkko-oppimisympäristöjä joihin voi ladata sisältöä muiden sovellusten avulla. Opiskelijat saavat esimerkiksi kaikki kurssin materiaalit joko suoraan ympäristöstä tai siellä on linkit niihin, ja tehtävät suoritettuaan voivat palauttaa tehtävät opettajalle ympäristön

kautta. Lisäksi on olemassa Opinajan kaltaisia ympäristöjä, joissa opiskelijat voivat tehdä valmiita kielioppi- ja sanastotehtäviä opettajan määräämistä aiheista.

Seuraavaksi esitellään tarkemmin yllä mainitut neljä verkko-oppimisympäristöä. Nämä neljä ympäristöä on valittu sillä perusteella, että ne ovat kaikki sellaisia, joita LAO:n on mahdollista käyttää jo nyt tai ottaa tulevaisuudessa käyttöönsä.

3.4.1 Moodle

Moodle on ilmainen verkko-oppimisympäristö, joka mahdollistaa oppilaitosten ja opettajien itse luomat yksityiset verkko-oppimissivustot. Moodle ei vaadi erillisen sovelluksen asentamista, vaan se toimii suoraan selaimessa. Se perustuu avoimeen lähdekoodiin ja se on ohjelmoitu PHP:llä. Moodlen jakelu tapahtuu GNU General Public Licensen kautta (Moodle 2015).

Moodlen vahvuus on sen muokattavuudessa, sillä oppilaitokset ja yksittäiset opettajat voivat muokata Moodlea tarkoituksiinsa sopivaksi. Jokaista kurssia tai opintokokonaisuutta varten luodaan oma työtila oppilaitoksen omaan Moodleen. Moodlessa on valmiina useita verkko-opetusta helpottavia ominaisuuksia, kuten kalenteri, helppokäyttöiset palautuslaatikot jotka toimivat myös pilvipalveluiden kanssa, arviointityökalu tehtävien arviointiin sekä edistymisen ja tehtävien palautuksen seurantatyökalu. Moodleen voi lisätä linkkejä, tiedostoja sekä tekstiä, jotka sitten näkyvät opiskelijoille. Opiskelijat myös voivat palauttaa tehtävänsä suoraan Moodlessa, mikä helpottaa pitämään lukua siitä mitä on jo tehnyt ja mitä on vielä tehtävänä. Moodleen on myös saatavilla valtava määrä ilmaisia lisäosia, joiden avulla siitä saa juuri sellaisen kuin haluaa ja tarvitsee. Vaikka Moodlessa onkin lukemattomia muokkausmahdollisuuksia, sen peruskäyttö on varsin helppoa, sillä sen peruspohjaa on helppo käyttää (Deegan 2015).

Moodlessa, kuten kaikissa muissakin ohjelmistoissa, on myös huonot puolensa. Vaikka se onkin periaatteessa ilmainen, voi sen käyttökustannukset kuitenkin nousta korkeiksi. Oppilaitoksen täytyy joko palkata henkilö joka tekee Moodlesta

oppilaitoksen näköisen tai sitten ostettava palvelu ulkopuolelta. Moodlea ei voi myöskään ottaa käyttöön sellaisenaan kuin sen ilmaisena saa ladattua, vaan sitä täytyy muokata tarkoituksiin sopivaksi. Moodle myös vaatii kirjautumista oppilaitoksen antamilla tunnuksilla. Siitä syystä Moodlea ei voi käyttää Wikipedian tapaisena tiedonjakotyökaluna (Deegan 2015).

3.4.2 Optima

Optima on käyttötarkoitukseltaan hyvin samankaltainen kuin Moodle, eli sen tarkoituksena on tarjota Internetin kautta selaimella toimiva verkko-oppimisympäristö. Se ei myöskään vaadi toimiakseen juuri mitään muuta kuin Internet-yhteyden, mutta jotkin, pääasiassa opettajan ja hallinnoijan käytössä olevat ominaisuudet, vaativat Java-liitännäisen. Optima on suomalaisen Discendumin tuote ja toisin kuin Moodle, se on kaupallinen ohjelma. Discendum huolehtii sen teknisestä ylläpidosta ja päivityksistä, tiedonvarmennuksesta sekä teknisestä tuesta. Se myös kouluttaa Optiman käytössä ja hoitaa integroinnin muihin tietojärjestelmiin. Optima voidaan skaalata yksittäisistä käyttäjistä tuhansiin oppilaitoksen tai muun käyttäjän tarpeiden mukaan. (Discendum Oy 2012.)

Optimasta minulla on käyttökokemusta sekä opiskelijan että opettajan näkökulmasta, toisin kuin Moodlesta jota olen käyttänyt vain opiskelijana. Optima toimii muun muassa verkko-opetuksen pohjana tarjoamalla monipuolisen, vuorovaikutuksellisen ympäristön. Optimassa on monia ominaisuuksia, kuten palautuslaatikot, tehtävien arviointi, opiskelijoiden omat kansiot, keskustelualueet ja mahdollisuus lisätä tekstiä, linkkejä ja tiedostoja. Optima koostuu pienistä objekteista, joista luotuja kokonaisuuksia on helppo monistaa ja muokata. Ympäristöön luodaan Moodlen tavoin työtiloja opintokokonaisuuksia ja kursseja varten, johon vastuussa oleva opettaja sitten lisää sisällön ja opiskelijat. Eri käyttäjille voidaan määritellä sellaiset käyttöoikeudet ja työkalut kuin halutaan. Toisaalta tämä on opettajan näkökulmasta hankala puoli Optimassa, sillä työtiloja ei voi luoda kuka tahansa. Aina kun haluaa uuden työtilan, sitä ei voi luoda itse, vaan se täytyy pyytää pääkäyttäjältä.

Vaikka Optimaan ei itse pysty tekemään muokkauksia, Discendum työskentelee asiakkaittensa kanssa ja tarvittaessa lisää Optimaan tuen ja rajapinnan jotain toista sovellusta varten. Optimaan voidaan myös lisätä ominaisuuksia tarvittaessa. Optima on Suomessa varsin laajalle levinnyt ja monen oppilaitoksen käytössä. Tämä on aina hyvä merkki jonkin palvelun kannalta, sillä sillä tavoin varmistetaan, että palvelun kehitys ja tuki on saatavilla myös jatkossa.

3.4.3 Google Classroom

Google Classroom on uusi Googlen tarjoama ilmainen verkko-oppimisympäristö. Sen tarkoituksena on edesauttaa paperittomien tehtävien luontia, jakoa ja tekoa sekä mahdollistaa niiden arvioiminen. Se on saatavilla 42 eri kielellä, myös suomeksi, ja toimii sekä pöytäkoneilla selaimen kautta että mobiililaitteilla omalla sovelluksella (Yeskel 2014). Vaikka Classroom onkin ilmainen käyttää, se vaatii silti sen, että oppilaitoksen IT-osasto ottaa sen käyttöön ja antaa sille oppilaitoksen virallisen domainin.

Google Classroom on siis tavallaan lähiopetuksen luokkatilan virtuaaliversio. Sitä voi käyttää niin lähiopetuksen tukena kuin verkko-opetuksen alustana. Opettaja tekee opintokokonaisuudelle työtilan johon tulee tehtävät ja niitä varten tarkoitettu materiaali näkyville, ja opiskelijat sitten tekevät ja palauttavat tehtävänsä työtilassa. Opettaja myös näkee aina sen, kuka on jo tehnyt tehtävän ja kenellä se on vielä kesken. Se toimii siis samankaltaisella tavalla kuin Moodle ja Optima. Erona on toki se, että Classroom toimii muiden Googlen palveluiden, kuten Gmailin ja Docsin, kanssa yhdessä (Google 2015).

3.4.4 Opinaika

Opinaika poikkeaa kolmesta edellisestä esitellystä oppimisympäristöstä monessa suhteessa. Opinaika toimii selaimen kautta kuten muutkin, mutta sen sisältö on erilainen. Opinajassa on valmiita tehtäviä eri aineista, ja oppilaitos voi räätälöidä itselleen tarvitsemansa paketin. LAO:lla esimerkiksi on käytössä eri

kielten (suomi, englanti, ruotsi, saksa, ranska, venäjä, espanja) sekä kielioppi-että sanastotehtävät. Muita valittavia aineita on esimerkiksi matematiikka ja terveystieto. Tehtäviä on myös saatavilla eri taitotasoille, eli alakoulun käyttöön hankittava Opinaika ei välttämättä ole ollenkaan samanlainen sisällöltään kuin ammattikoulun. Oppilaitos ostaa Opinaikaan aina vuoden kerrallaan voimassa olevan lisenssin, jonka hinta määräytyy opiskelijamäärän mukaan.

Opinajan taustalla on suomalainen Alfasoft Oy, ja heidän Opinaikaa edeltänyt kieltenopiskeluohjelmansa oli käytössä jo yli 15 vuotta sitten kun olin peruskoulussa. Nykyinen versio Opinajasta toimii selaimen kautta, kun taas vanha versio oli koneille asennettava. Opinajasta löytyy sekä Flash- että HTML5-versio, joten sitä voi periaatteessa käyttää kaikilla tietokoneilla, tableteilla ja älypuhelimilla. Molemmista versioista löytyy periaatteessa kaikki samat tehtävät, vaikka ulkoasultaan versiot eroavat toisistaan paljon. Käytännön kokemus kuitenkin kertoo, että Flash-pohjainen vanhempi versio toimii opetuskäytössä paremmin, sillä siellä tehtävät löytyvät helpommin. Riittää kun sanoo opiskelijoille esimerkiksi, että tehtävänä on englannin kielioppiharjoituksista tehtävät 55 ja 56, kun taas HTML5-versiossa tehtävät pitää hakea nimellä valikoitten kautta. HTML5-versio kuitenkin on toimintavarmempi, sillä LAO:n atk-luokkien koneilla ei ole aina vaa-dittavaa Flash-versiota asennettuna. (Alfasoft Oy 2015.)

Opinajan vahvuutena opetuskäytössä on se, että tehtäviä on monen tasoisia ja niitä voi tehdä paitsi koulussa, myös kotona. Jos esimerkiksi opiskelija on ollut poissa tunnilta tai tarvitsee lisäharjoitusta jossain kielen aihealueessa, hän voi tehdä harjoituksia myös vapaa-ajalla. Se myös mahdollistaa opiskelijoiden suori-tusten seurannan suoraan opettajan tunnuksilla ja sen kautta voi lähettää viestejä sekä opiskelijoille että Opinajan tekijöille. Palauteviesteihin ja korjaus ehdotuksiin vastataan melko nopeasti ja korjaukset tehtäviin tehdään heti. Toisaalta tehtä-vissä on välillä niin paljon korjattavaa, että kaikesta ei ehdi huomauttaa. Esimer-kiksi englannin kielioppitehtävissä on usein sellaisia kohtia, mihin kävisi useampi eri ratkaisu, mutta Opinaika hyväksyy vain yhden tai kaksi vaihtoehtoa. Se lan-nistaa opiskelijoita, kun oikeita vastauksia ei hyväksytä. Opinaika on myös melko

riippuvainen selaimesta toiminnan kannalta. Se toimii parhaiten Google Chromella tai Mozilla Firefoxilla, mutta koulun koneilla on yleensä asennettuna vain Internet Explorer.

3.5 Luokkaopetuksen tukena käytettävät sovellukset

On myös olemassa erilaisia verkossa toimivia sovelluksia joita voi käyttää luokkaopetuksen tukena. Myös aiemmin mainitut Moodle, Optima, Google Classroom ja Opinaika soveltuvat luokkaopetuksen rinnalla käytettäviksi.

Tässä luvussa esittelen joitain sovelluksia, joita voi käyttää sekä verkko-opetuksen että lähiopetuksen lisäksi ja tukena. Mainitut ohjelmat ovat myöskin kaikkisellaisia, että LAO:n on niitä mahdollista käyttää tai ottaa käyttöön.

3.5.1 Kyvyt.fi

Kyvyt.fi on ePortfolio-palvelu, johon käyttäjät voivat koota muissa pilvipalveluissa sijaitsevia tuotoksiaan yhdeksi sähköiseksi portfolioksi (Kyvyt.fi 2015). Käyttäjät voivat dokumentoida ja reflektoida omaa osaamistaan esimerkiksi keräämällä osaamisestaan kertovia tuotoksia yhteen paikkaan. Tällä tavalla luodut sivustot käyttäjä voi sitten julkaista haluamilleen henkilöille esimerkiksi työtä hakiessaan. Palvelu mahdollistaa myös verkostoitumisen muiden käyttäjien kanssa. Se on Discendum Oy:n kehittämä ja ylläpitämä avoimeen lähdekoodiin perustuva sovellus ja se voidaan liittää esimerkiksi suoraan osaksi Optimaa tai Moodlea. Käyttäjät rekisteröityvätkin ensisijaisesti oppilaitoksensa oppimisympäristön kautta, tehden tosin palveluun omat tunnukset.

Kyvyt.fi on ilmainen käyttäjille, sillä oppilaitos hoitaa lisenssimaksut. Se tosin eroaa Optimasta ja Moodlesta siten, että Kyvyt.fi jää käyttöön myös valmistumisen jälkeen. Palvelusta on hyötyä paitsi käyttäjälle myös oppilaitokselle. Opettajat ja ohjaajat voivat tukea, ohjata ja arvioida omia opiskelijoitaan ja harjoittelijoitaan suoraan palvelussa. Opettajien ja opiskelijoiden lisäksi palveluun voi päästä

myös työpaikkaohjaajat ja muut työelämän edustajat, jolloin opiskelijan suoritukset näkyvät suoraan niille, jotka voivat työllistää opiskelijan valmistumisen jälkeen.

3.5.2 Kahoot!

Kahoot! on hyvä esimerkki sovelluksesta, jolla tvt tuodaan osaksi luokkaopetusta. Se on sovellus, jonka avulla voi luoda tietokilpailuja ja kyselyitä sekä vaikkapa sanakokeita, joihin opiskelijat vastaavat käyttämällä tietokonetta tai mobiililaitetta (Kahoot! 2015). Opettaja kirjautuu palveluun osoitteessa getkahoot.com ja joko luo itse uuden Kahoot-pelin tai valitsee jonkun toisen käyttäjän luoman. Sen jälkeen hän näyttää esimerkiksi videotykin avulla opiskelijoille ruutunsa, jossa on ohjeet miten liittyä juuri hänen valitsemaansa Kahoot!-pelin.

Opiskelijoiden ei tarvitse kirjautua mihinkään, vaan he voivat osallistua juuri oikeaan peliin pin-koodilla osoitteessa kahoot.it. Heidän ei myöskään tarvitse ladata erillistä sovellusta, vaan Kahoot! toimii selaimella, tosin kehittäjät aikovat tulevaisuudessa julkaista sovelluksen ainakin iOS:lle ja Androidille. Kysymykset ja niiden vastausvaihtoehdot tulevat näkyviin opettajalle ja sitä myöten opiskelijoille videotykin välityksellä. Opiskelijoiden omille laitteille tulee vain väri- ja kuviokoodatut vastauspainikkeet joita painamalla he valitsevat mielestään oikean vastauksen. Kysymyksiin vastaamisen voi asettaa aikarajan ja mahdollisuuden saada sitä enemmän pisteitä mitä nopeammin vastaa. Kahoot! on tällä hetkellä ilmainen käyttää, mutta jatkossa siihen on mahdollista ostaa lisää palveluita ja sisältöä.

3.5.3 KotiSuomessa.fi

KotiSuomessa.fi on Euroopan sosiaalirahaston ja Opetushallituksen yhteisrahoituksella vastikään luotu palvelu suomen ja ruotsin opiskelua varten. Se on tarkoitettu etenkin maahanmuuttajien kotoutus- ja S2-opetukseen (KotiSuomessa.fi 2015).

KotiSuomessa.fi-palvelussa voi tehdä harjoituksia suomalaista yhteiskuntaa ja arkielämää, eri ammatteja ja ammattisanastoja sekä työelämää, työkulttuuria ja työtapoja koskien. Siellä on myös luku- ja kirjoitustaidon materiaalia ja mahdollista tehdä kielitaidoin itsearviointia. Palvelu on ilmainen käyttää ja sinne voi rekisteröityä kuka vain.

3.5.4 iLinc

iLinc on selaimella toimiva sovellus, joka mahdollistaa virtuaaliluokkaopetuksen, eli sen ja mikrofonien sekä web-kameroiden avulla opettaja ja opiskelijat voivat olla ääni ja kuvayhteydessä (iLinc, 2015). iLinc mahdollistaa paitsi kuvan ja äänen siirron, myös opettajan tietokoneen ruudun jakamisen sekä opiskelijoiden kysymykset chat-ikkunassa ja mikrofonilla. Opetusta voi seurata reaaliajassa tai tallenteelta.

iLinc toimii selaimen kautta ja se vaatii toimiakseen Javan. iLinc-tunnit voivat olla joko julkisia tai yksityisiä. Yksityiset tunnit kuitenkin vaativat kirjautumisen sovellukseen.

3.6 LAO:lla käytössä olevat ympäristöt ja sovellukset

Yllä mainituista ympäristöistä ja sovelluksista LAO:lla on virallisesti ja lisenssinhaltijana käytössä Optima ja Opinaika. Optima on yleisesti käytössä sekä ytoaineiden että ammattiopintojen opintokokonaisuuksissa, ja suurin osa opiskelijoista osaa käyttää sitä sujuvasti. Opinaikaa puolestaan käytetään vaihtelevasti kielten tunneilla, ja sen käyttö riippuu lähinnä opettajasta. LAO oli aikaisemmin jaoteltu aloittain (esimerkiksi tuotantoalat ja kaupan ala), ja vaikka mahdollisuus käyttää Opinaikaa olikin kaikilla, osa aloista ei sitä koskaan käyttänyt. Se oli käytössä lähinnä entisten tuotantoalojen tunneilla, ja suurin osa nykykäyttäjistä opiskelee myös kyseisillä aloilla. Kyvyt.fi on jo myös jossain määrin käytössä, tosin se on vasta pilotointivaiheessa.

KotiSuomessa.fi on käytössä maahanmuuttajaopetuksessa etenkin LAO:lla, sillä yksi sovelluksen tekijöistä on LAO:n äidinkielen ja S2-opetuksen opettaja Sinikka Vuonokari-Kämäräinen. Kahoot! puolestaan on käytössä opettajasta riippuen. Itse ainakin käytän sitä melko paljonkin oppitunneilla, sillä se on helppo tapa saada laiskatkin opiskelijat tekemään tehtäviä. LAO:ssa on muutamia opettajia jotka tietävät Kahootin ja ovat sitä käyttäneet, mutta suurimmalle osalle se on vielä täysin tuntematon.

iLinc on käytössä jossain määrin, mutta ei kovin yleisesti. LAO:lla on lisenssi sen käyttöön Rovaniemen koulutuskuntayhtymän kautta, mutta sitä ei ole käytetty kuin joissain yksittäistapauksissa. iLinc on kuitenkin tällä hetkellä käytössä olevista sovelluksista ainoa, joka soveltuu lähiopetusmaiseen verkko-opetukseen, joten uskoisin, että sen käyttö lisääntyy samalla kun verkko-opetus yleistyy.

Google Classroomia LAO:lla ei ole käytössä. Se tosin vaikuttaa todella mielenkiintoiselta vaihtoehdolta Moodlelle ja Optimalle, mutta jotta sen käytännöllisyyden ammattikoulun kieltenopetuksessa näkisi käytännössä, pitäisi sitä päästä kokeilemaan.

4 KYSELYT VERKKO-OPISKELUSTA JA -OPETUKSESTA

4.1 Kyselyjen tarkoitus

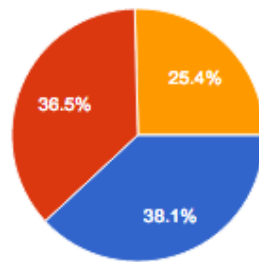
Tätä opinnäytetyötä suunnitellessani luin Helsingin sanomien kolumnin sähköisten laitteiden käytöstä opetuksessa (Kaseva 2015). Siinä Tuomas Kaseva kertoo omista kokemuksistaan tvt-laitteiden käytöstä lukiossa. Kolumnista jäi parhaiten mieleeni se, että opiskelijat eivät olleet valmiita käyttämään omia laitteitaan, koska akku kuluisi liian nopeaa.

Olen itse huomannut työssäni myös, että kun olemme esimerkiksi pelanneet Kahoot! -tietokilpailuja sellaisessa luokassa, jossa jokaiselle opiskelijalle ei ole omaa tietokonetta, kaikki opiskelijat eivät osallistu sillä se kuluttaa akkua. Tämä sai minut pohtimaan sitä, kuinka valmiita opiskelijat LAO:ssa olisivat esimerkiksi hankkimaan uusia laitteita verkko-opiskelua varten. Tein kyselyn Google Formilla verkko-opetuksesta sekä opiskelijoille että koulumme kieltenopettajille. Tässä luvussa tarkastellaan kyselyiden tuloksia sekä niiden vaikutusta LAO:n valmiuteen opettaa kielten opintokokonaisuuksia verkossa.

4.2 Kysely opiskelijoille

Tein kyselyn LAO:n opiskelijoille (liite 1), jossa kyselin heiltä heidän aikaisemmista verkko-opiskelukokemuksistaan sekä valmiuksista ja halukkuudesta verkko-opiskeluun. Kyselyyn vastasi yhteensä 63 opiskelijaa kolmesta eri LAO:n Rovaniemen toimipisteestä (Jokiväylä, Jänkätie ja Porokatu). Opiskelijat olivat 16 eri ryhmästä kuudelta eri opiskelualalta.

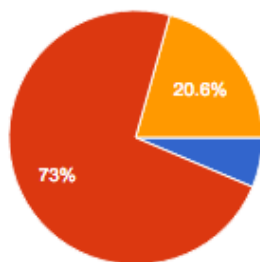
Oletko koskaan suorittanut verkko-opintoja osana muuta kurssia?

Kyllä	24	38.1%
En	23	36.5%
En osaa sanoa	16	25.4%

Kyselyssä kysyttiin ensimmäiseksi, onko opiskelijoilla aiempaa kokemusta verkko-opinnoista osana lähiopetusta. 36,5 % vastaajista sanoi *ei*, 25,4 % ei osannut sanoa (*en osaa sanoa*, eos) ja 38,1 % vastasi *kyllä*. Toisaalta lähes kaikki ei ja eos vastanneet olivat kuitenkin käyttäneet edellisessä luvussa esiteltyjä työkaluja. Eli kyseessä saattoi olla myös se, että opiskelijat eivät tieneet, mitä verkko-opiskelulla tarkoitetaan. Kyselyn oppilailla teettäneitä opettajia oli ohjeistettu avaamaan kysymyksiä lisää tarvittaessa, mutta ainakin niillä ryhmillä, joille itse pidin kyselyn, oli ongelmia siitä huolimatta, että kävimme jokaisen kysymyksen läpi yhdessä. Yleisimmät aineet, joissa verkko-opinnot olivat osana, oli äidinkieli ja englanti. Lisäksi mainittiin matematiikkaa, fysiikka ja yhteiskuntaoppi. Ainoastaan 18 opiskelijaa kertoi, missä aineissa ovat suorittaneet verkko-opintoja.

Oletko koskaan suorittanut kokonaista kurssia verkko-opintoina?

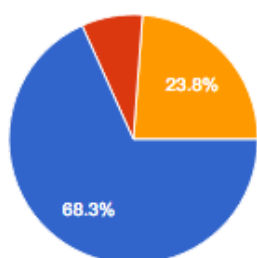

Kyllä	4	6.3%
En	46	73%
En osaa sanoa	13	20.6%

Vastaajista ainoastaan 6,3 %, eli neljä opiskelijaa, vastasi suorittaneensa kokonaisten kurssien pelkästään verkko-opintoina. 20,6 % vastasi eos ja loput 73 % ei ollut koskaan osallistunut opetukseen pelkästään verkossa. Ainoastaan yksi vastaajista kertoi tarkemmin mitä oli suorittanut verkko-opintoina. Hän oli ollut luki-ossa pienellä paikkakunnalla, jossa lähes kaikki ensimmäisen vuoden kurssit

suoritettiin verkko-opintoina. Kaksi muuta kyllä vastannutta oli opiskellut matematiikkaa verkko-opintoina ja neljäs ei kertonut mitä ainetta opiskeli.

Haluaisitko, että ammattikoulun kielten opintokokonaisuuksia tai niiden osia, voisi opiskella verkkokursseina (joko osittain tai kokonaan)?

Kyllä	43	68.3%
En	5	7.9%
En osaa sanoa	15	23.8%

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin opiskelijoiden halukkuudesta suorittaa ammattikoulun kielten opintokokonaisuuksia tai niiden osia verkko-opintoina. Ainoastaan 7,9 %, eli viisi vastaajaa, sanoi *ei* ja 23,8 % vastasi *eos*. 68,3 % vastaajista oli halukas suorittamaan verkko-opintoja.

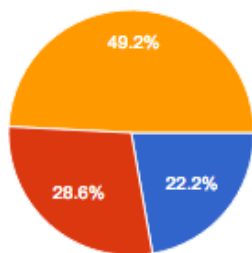
Mitä seuraavista verkko-opiskeluun tarvittavista laitteista sinulla on kotona/asuntolassa?

Tietokone	62	98.4%
Tabletti	36	57.1%
Älypuhelin	57	90.5%
Kuulokkeet	53	84.1%
Mikrofoni	41	65.1%
Webbikamera	29	46%
Internet-yhteys	61	96.8%

Kyselyssä kysyttiin myös opiskelijoiden verkko-opintoihin tarvittavista laitteista kotona tai asuntolassa. Listattuna oli tietokone, tabletti, kuulokkeet, mikrofoni, web-kamera sekä Internet-yhteys. Jos katsotaan, että verkko-opintojen suorittamiseen tarvitaan vähintäänkin Internet-yhteys ja tietokone, tabletti tai älypuhelin, 96,8 % vastaajista on tarvittavat laitteet, sillä ainoastaan kahdelta puuttuu Inter-

net-yhteys ja ainoastaan yhdellä vastaajalla on vain tabletti eikä tietokonetta. Tietokoneen omistajia oli 98,4 %, tabletin 57,1 % ja älypuhelimien 90,5 %. 54 % vastaajista on kaikki kolme laitetta käytössään. Kuulokkeiden omistajia oli 84,1 %, mikrofonin 65,1 % ja web-kameran 46 %. Näiden tietojen valossa verkko-opetukseen osallistuminen on mahdollista lähes kaikille opiskelijoille.

Jos sinulta puuttuu joitain laitteita, joita verkko-opiskeluun tarvittaisiin, olisitko itse valmis hankkimaan tarvittavat laitteet?

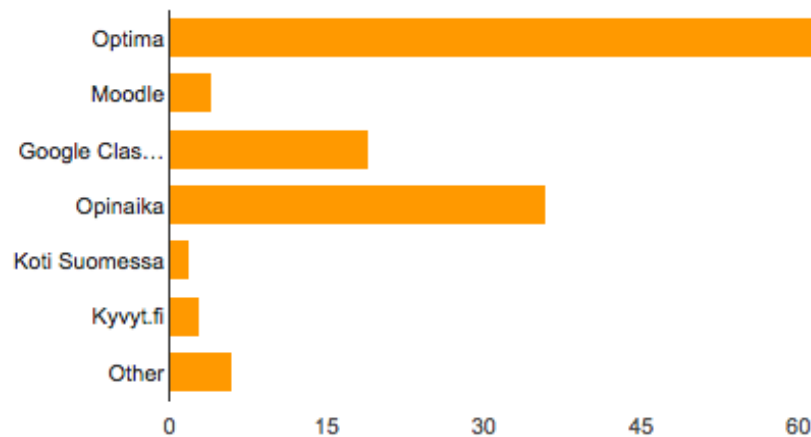
Kyllä 14 22.2%

En 18 28.6%

Kyllä, mutta mielestäni koulun tulisi avustaa hankinnoissa 31 49.2%

Koska kaikilla ei kuitenkaan ole kaikkia laitteita, kysyttiin seuraavana olisivatko he itse valmiita hankkimaan tarvittavat laitteet, jotta voisivat osallistua verkko-opiskeluun kotoa. 22,2 % vastaajista olisi valmis hankkimaan laitteet itse, 28,6 % ei ja 49,2 % oli sitä mieltä, että kyllä, mutta koulun tulisi avustaa hankinnoissa. Suurin osa niistä laitteista, joita puuttui niiltä vastaajilta jotka halusivat koulun apua hankintoihin, oli kuulokkeita, mikrofoneja sekä web-kameroita. Kyllä vastanneiden joukossa puolestaan oli paljon niitä, joilla oli jo kaikki tai lähes kaikki mainituista laitteista. Kielten verkko-opintoihin yleensä kielteisesti suhtautuneista viidestä vastaajasta kolme vastasi tähän kysymykseen *ei* ja kaksi vastasi *kyllä*. Koulun avustamat laitehankinnat ovat hankalia, sillä koululla ei juurikaan ole ylimääräistä rahaa. Tästä syystä kuulokkeet, mikrofonit ja web-kamerat olisivat lähinnä ainoat avustuskohdeet, joihin on mahdollisuus. Silloinkin se täytyisi todennäköisesti tehdä jonkinlaisella panttia vastaan tapahtuvalla lainausperiaatteella.

Mitä seuraavista verkko-oppimishjelmista ja -ympäristöistä olet käyttänyt?

Optima	62	98.4%
Moodle	4	6.3%
Google Classroom	19	30.2%
Opinaika	36	57.1%
Koti Suomessa	2	3.2%
Kyvyt.fi	3	4.8%
Other	6	9.5%

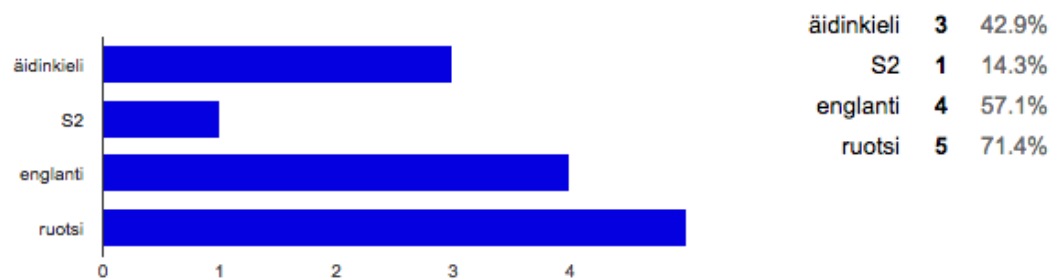
Seuraavaksi kysyttiin edellisessä luvussa mainittujen ohjelmien, Optima, Moodle, Google Classroom, Opinaika, KotiSuomessa.fi ja Kyvyt.fi käytöstä. Kyselyyn vastanneista 98,4 % oli käyttänyt Optimaa, mutta vain 6,3 % Moodlea. Tätä selittänee se, että LAO:lla on käytössä Optima, ja suurin osa opiskelijoista on tullut suoraan peruskoulusta. Google Classroomia oli käyttänyt 30,2 % vastaajista. Se taas lienee ollut käytössä peruskoulun puolella, sillä Rovaniemellä se on käytössä joissain peruskouluista. Opinaikaa oli käyttänyt 57,1 % vastaajista ja lähes kaikki heistä oli entisten tuotantoalojen opiskelijoita. KotiSuomessa.fi oli tuttu vain kahdelle opiskelijalle ja molemmat näistä vastaajista, oli ryhmästä jossa on useampi maahanmuuttajataustainen opiskelija. Kyvyt.fi oli niinkään tuntematon lähes kaikille ja vain kolme opiskelijaa oli sitä käyttänyt. Kuusi vastaajaa oli käyttänyt muita kuin listassa olleita ohjelmia. Nämä ohjelmat olivat Office 365, Peda.net, iLinc sekä Perunakellari. Vain yksi vastaaja ei ollut käyttänyt mitään yllä mainittua ohjelmaa. Tosin hänen muiden vastaustensa perusteella voi olettaa, että tässä kohtaa kyselyä loppui mielenkiinto ja ei enää vastannut mihinkään.

Kaksi viimeistä kysymystä oli avoimia kysymyksiä, joissa kysyttiin vastaajien mielipiteitä. Niistä ensimmäinen koski verkko-opetuksen hyviä puolia. Monen mielestä verkko-opiskelun hyvänä puolena olisi se, että ei tarvitse tulla koululle. Myös säästöt matkakuluissa mainittiin useamman kerran. Ottaen huomioon sen, että moni LAO:ssa Rovaniemellä opiskeleva nuori ei ole Rovaniemeltä kotoisin, kotoisa opiskelun houkuttelevuus on ymmärrettävää. Opiskelijoilla myös saattaa monesti olla päiviä, jolloin on vain yhden aineen tunteja. Jos tuollaisina päivinä tunnit saisi opiskella etänä ja päivät vielä olisivat maanantai tai perjantai, saisivat he olla kotipaikkakunnallaan pitempään. Moni mainitsi hyväksi puoleksi myös sen, että tehtävät saisi tehdä omassa rauhassa ja omaan tahtiin. Yksi vastaajista myös toi esille yhden erittäin hyvän puolen verkko-opiskelusta. Koska verkko-opiskelu mahdollistaisi joustavamman opiskelun, ne sopisivat paremmin nuorten unirytmiiin, jolloin tehtävät voisi tehdä silloin kun itse on kaikkein virkeimmillään. Tuo aika taas yleensä ei ole aamulla kello kahdeksan.

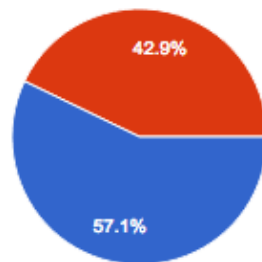
Opiskelijat miettivät myös verkko-opiskelun huonoja puolia. Hyvin moni vastaajista ei keksinyt mitään huonoja puolia. Yksi vastaajista sanoi, että jos ohjeet on annettu ja ymmärretty hyvin ja tehtävät tekee määräajassa, ongelmia ei ole. Moni kuitenkin koki huonoksi sen, että opettaja ei ole koko ajan paikalla auttamassa ongelmatilanteissa. Myös ongelmat Internet-yhteyksissä mainittiin. Se on osalle todennäköisesti varteen otettava huoli, sillä osa opiskelijoista asuu paikoissa, joissa yhteydet eivät ole yhtä hyvät kuin esimerkiksi kaupungissa. Muutama vastaaja myös epäili omien atk-taitojen riittävyyttä. Osalle keskittyminen saattaisi myös olla ongelma, kun ei ole opettajaa valvomassa mitä koneella tulee tehtyä.

4.3 Kysely opettajille

Opiskelijoiden lisäksi tein kyselyn myös LAO:n kieltenopettajille (liite 2). Vastasin kyselyyn myös itse, sillä halusin kokeilla sen toimivuutta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää opettajien kokemuksia ja odotuksia verkko-opetuksen suhteen, sekä heidän valmiuksiaan opettaa verkossa.

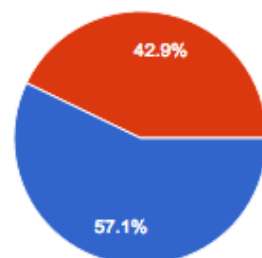
Mitä ainetta opetat?

Kyselyyn vastasi yhteensä seitsemän kielenopettajaa, joista kolme opetti äidinkieltä, yksi suomea toisena kielenä (S2), neljä englantia ja viisi ruotsia. Vastaajien työkokemus opettajan ammatista vaihteli neljän ja 39 vuoden välillä.

Oletko koskaan opettanut verkkokurssia?

Kyllä	4	57.1%
En	3	42.9%
En osaa sanoa	0	0%

Vastaajista neljä oli opettanut aikaisemmin verkkokurssia ja kolme ei. Kaikki kuitenkin olivat käyttäneet verkkosisältöjä luokkaopetuksen tukena.

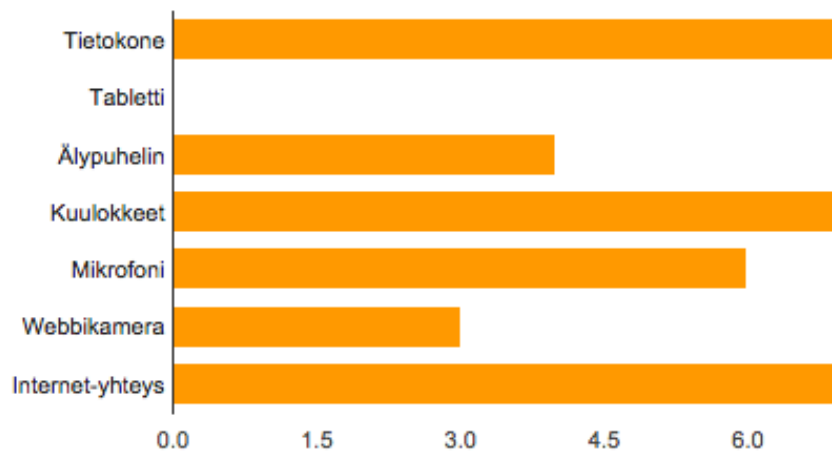
Oletko koskaan itse osallistunut verkkokurssille opiskelijana?

Kyllä	4	57.1%
En	3	42.9%
En osaa sanoa	0	0%

Neljä opettajaa oli myös itse osallistunut verkkokurssille ja kolme ei. Kyseiset verkkokurssit koskivat opetuksen kehittämistä, kielenopetusta ja opiskelua, blogeja ja wikejä sekä yleisesti yliopiston ja ammattikorkeakoulun kursseja. Alkuelämuksena oli, että mitä nuoremasta opettajasta on kyse, sitä enemmän hänellä

on kokemusta verkko-opinnoista. Tämä ei kuitenkaan pidä kyselyn perusteella täysin paikkaansa, vaan kaikilla vastaajilla oli jotain kokemusta. Toisaalta pisimmän kokemuksen omaava vastasi ”ei” sekä kokonaisen kurssin opettamiseen että itse verkko-opetukseen osallistumiseen, ja lyhimmän kokemuksen omaava vastasi kaikkiin ”kyllä”.

Onko sinulla työpaikalla käytettävissä tarvittavat laitteet verkkokurssin opettamiseen?

Tietokone	7	100%
Tabletti	0	0%
Älypuhelin	4	57.1%
Kuulokkeet	7	100%
Mikrofoni	6	85.7%
Webbikamera	3	42.9%
Internet-yhteys	7	100%

Kysyin myös opettajilta, onko heillä työpaikalla kaikki tarvittavat laitteet. Listassa oli valittavana samat laitteet kuin opiskelijoillakin, eli tietokone, tabletti, älypuhelin, kuulokkeet, mikrofoni, web-kamera ja Internet-yhteys. Tietokone ja Internet-yhteys löytyy kaikilta, mikä onkin LAO:lla yleisesti hyvin järjestetty. Kaikilla opettajilla on oma työpiste ja oma kone kaikissa niissä toimipisteissä, missä heillä on yleensä tunteja. Koska esimerkiksi itse opetan säännöllisesti kolmessa eri toimipisteessä, minulla on kolme eri työpistettä. Työkäytössä oleva älypuhelin löytyi

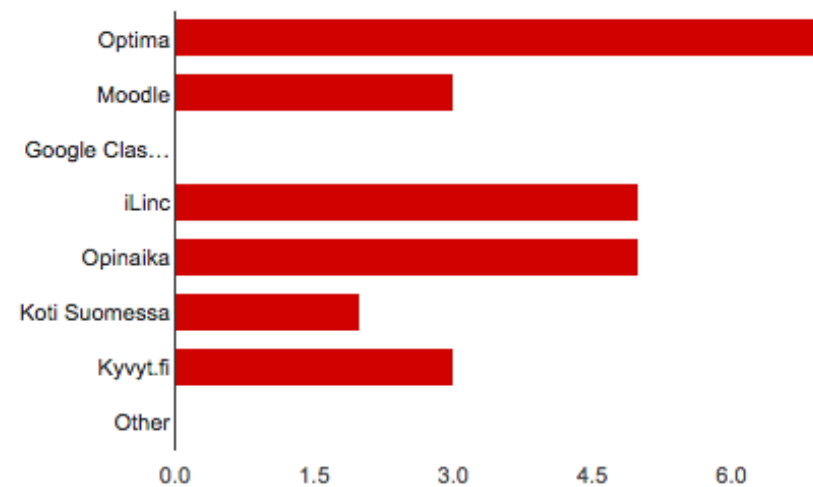
vastaushetkellä neljältä vastaajalta, tosin tilanne on saattanut sen jälkeen hieman muuttua, sillä viimeisen kahden viikon sisään useampi opettaja on saanut uuden Windows-puhelimen. Kaikilla oli käytössään kuulokkeet ja mikrofoni oli kuudella vastaajalla. Web-kameroita sen sijaan oli käytössä vain kolmella. Vaikka isommat laitteet löytyykin jo kaikilta, LAO:n täytyisi tehdä vielä pienempien laitteiden hankintoja, jotta kaikilla olisi tarvittavat välineet. Tabletit ovat jo yleistyneet koulumaa-ilmassa sekä opettajien että opiskelijoiden käytössä, ja LAO:nkin olisi hyvä selvittää niiden arvoa opetuskäytössä. Vaikka LAO:lla onkin melko runsaasti atk-luokkia verrattuna siihen, mikä tilanne on kuulemani mukaan monella muulla koululla, tabletit mahdollistaisivat paperittomuuden oppitunneilla.

Onko sinulla mielestäsi riittävästi osaamista, jotta voisit järjestää verkkokurssin ilman lisäkoulutusta?

Seuraavaksi kysyin opettajilta heidän osaamisestaan verkko-opintojen järjestämisessä. Ainoastaan yksi vastaaja olisi kykenevä järjestämään verkko-opetusta ilman lisäkoulutusta. Kaikki kuusi muuta vastaajaa kokevat tarvitsevänsä koulutusta teknisen puolen asioista. He tarvitsisivat tietoa ja opetusta erilaisista työkaluista. Olen keskustellut asiasta muidenkin kuin koulumme kieltenopettajien kanssa, ja yksi kyselyyn vastanneista opettajista vastasi mielestäni varsin kuvaavasti: "Osaan tuottaa vaikka minkämoista tekstiä ja tehtävää ja siirtää ne johonkin verkko-opetuksen vaatimaan paikkaan. Kaikki muu tarvittava käytännön työn on täysin epäselvää." Yksi vastaajista kaipasi myös koulutusta verkkopedagogiikassa ja nimenomaan kielten opettamisesta verkossa.

Mitä seuraavista verkko-oppimisympäristöistä ja -ohjelmista olet käyttänyt?

Kyselyssä oli myös kysymys käytetyistä ohjelmista ja ympäristöistä sekä opetuksessa että itse opiskelijana. Listassa oli valittavana Optima, Moodle, Google Classroom, iLinc, Opinaika, KotiSuomessa.fi, Kyvyt.fi ja jokin muu vaihtoehto. Kaikki vastanneet olivat käyttäneet Optimaa. Se ei yllätä lainkaan, sillä kuten aiemminkin on mainittu, Optima on LAO:ssa yleisestä käytössä. Vain kolme vastaajista oli käyttänyt Moodlea, eikä kukaan ollut kokeillut Google Classroomia. iLinc oli tuttu viidelle vastaajalle ja Opinaika samoin viidelle. KotiSuomessa.fi oli käyttänyt kaksi vastaajaa joista molemmat opettivat äidinkieltä ja toinen myös ruotsia ja toinen S2:a. Kyvyt.fi oli tuttu vain kolmelle vastaajalle.

Myös opettajille oli kyselyssä avoimet kysymykset verkko-opetuksen hyvistä ja huonoista puolista. Myös opettajien mielestä verkko-opiskelun yksi hyvä puoli on, että ei tarvitse aina tulla koululle, jos vaikka koti on jossain kaukana. Opiskelijat

myös voivat tehdä tehtäviä omaan tahtiin ja silloin kun heille itselle parhaiten sopii ja kontaktitunnit voi sitten sopia yhdessä. Opettajat myös näkivät verkko-opetuksen hyvänä puolena sen, että materiaalit pysyvät tallessa ja niille on heilläkin pääsy muualta kuin koululta. Se myös mahdollistaa opettajien työskentelyn kotoa. Verkko-opetuksella myös mahdollistetaan sellaisten asioiden opiskelu, joihin omassa toimipisteessä ei ole mahdollisuutta. Tämä toki on yksi verkko-opetuksen kehittämisen virallisistakin tavoitteista, sillä LAO:lla on sellaisia toimipisteitä, joissa ei ole yhtään vakituista yto-opettajaa.

Verkko-opetuksen huonoiksi puoliksi opettajat kokivat muun muassa laiteongelmat. Se, että kaikilla opiskelijoilla ei ole tarvittavia laitteita kotona ja koululla, vaikka tietokoneita onkin melko paljon, ei niitä riitä kuitenkaan aina kaikille. Työikäisessä olevien tablettien puute koettiin myös ongelmaksi. Opettajilla oli myös huoli siitä, miten voidaan varmistaa, että opiskelija on itse tehnyt tehtävänsä, eikä esimerkiksi osaavampi kaverinsa. Tämän vuoksi testit ja kokeet pitäisi tehdä lähitunneilla. Yksi useamman mainitsema ongelma on myös se, että opiskelijat eivät tule samalla tavalla tutuiksi kuin lähiopetuksessa ja opetus jää helposti kasvottomaksi. Verkko-opetuksen työläs suunnittelu ja materiaalien valmistaminen oli myös huono puoli, ja siihen tarvitaan työnantajan puolelta palkallinen resurssi. Yksi iLinc:ä opetuksessa tällä hetkellä käyttävä opettaja sanoo, että se on hankala väline jos ryhmä on iso ja puheharjoitukset on hankala toteuttaa.

Viimeisenä opettajilta kysyttiin näkevätkö he verkko-opetuksen enemmän mahdollisuutena vai uhkana ja miksi. Kaikkien vastanneiden mielestä se oli enemmän mahdollisuus kunhan tietyt asiat on otettu huomioon. Opettaja täytyy ensin opettaa käyttämään ohjelmia ja ympäristöjä kunnolla ja tarjota teknistä tukea tarvittaessa. Heille täytyy myös antaa mahdollisuus suunnitella opetus ja laatia materiaalit työajalla. Työstä, sekä opetuksesta että suunnittelusta, pitää saada kohtuullinen korvaus ja verkko-opetusta ei saa käyttää säästökeinona. Verkko-opetus myös nähtiin mahdollisuutena tarjota opetusta ryhmille, joiden koko on pienempi kuin virallinen ryhmän minimikoko kymmenen opiskelijaa. Moni opettaja kuitenkin koki, että lähiopetus on kaikesta huolimatta paras keino opettaa.

4.4 Yleistä kyselyistä

Kyselyt antoivat varsin hyvän kuvan sekä opiskelijoiden että kieltenopettajien nykyisistä valmiuksista opiskella verkossa. Tosin näin jälkikäteen ajateltuna kyselyissä oli myös puutteita ja olisi ollut hyvä tietää muitakin asioita. Opiskelijoilta jotka sanoivat opiskelleensa kokonaisia opintokokonaisuuksia verkossa, olisi voinut kysellä tarkemmin heidän kokemuksistaan. Opettajilta puolestaan olisi voinut kysyä missä toimipisteissä he opettavat, niin olisi saanut parempaa kuvaa siitä mitä ohjelmia ja ympäristöjä eri paikoissa on käytössä.

Verkko-opinnoilla on etunsa ja haittansa. Iso osa LAO:n opiskelijoista ei ole vielä täysi-ikäisiä ja heistä monella on koti jossain muualla kuin Rovaniemellä. Verkko-opiskelu mahdollistaisi sen, että he saisivat olla enemmän kotonaan ja vähemmän asuntolassa. Verkko-opinnot myös helpottaisivat opintojen suorittamista niiden opiskelijoiden kohdalla, joilla on henkilökohtainen opintopolku aiempien opintojen tai vaikkapa sairauden vuoksi. He voisivat suorittaa pakollisia opintoja silloinkin kun eivät pysty syystä tai toisesta osallistumaan lähiopetukseen. Verkko-opinnoissakin on oltava mahdollisuus reaaliaikaiseen kontaktiin ja opettajan tukeen, joten opettajilla täytyy olla myös opetusresurssia käytettävissä verkko-opinnoille. Sekä opiskelijoille että opettajille täytyy ensin opettaa, miten käytettävät ohjelmat ja ympäristöt toimivat, jotta teknologia ei ole oppimisen esteenä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella verkko-opetusta sekä pedagogiselta että tekniseltä kannalta ja pohtia, miten verkko-opetus on toteutettavissa LAO:ssa. Verkkopedagogiikkaan liittyy paljon samoja asioita kuin lähiopetuksen pedagogiikkaan, mutta niitä tulee soveltaa eri tavalla. Erilaiset oppimistyylit on otettava huomioon samoin kuin luokassa muistaen samalla verkko-opetuksen erityisyydet. Opettajan rooli muuttuu hieman, mutta toisaalta opettaja on edelleen oppimisen liikkeellepanija ja ohjaaja. Verkko-oppimisen tueksi on myös olemassa lukematon määrä erilaisia oppimisympäristöjä ja -työkaluja, joista täytyy löytää ne toimivimmat. Kolmannessa luvussa esitellyt ympäristöt ja työkalut ja ympäristöt on vain pintaraapaisu asiaan ja jatkaessani verkko-kurssien toteutuksen suunnittelua, aionkin etsiä lisää käyttökelpoisia työkaluja. Etenkin sellaiset, joilla voi tehdä sanasto- ja kielioppitehtäviä vaikkapa Optimassa jaettavaksi olisivat hyödyllisiä.

Opiskelijoille ja opettajille tehty kyselyt selvensivät molempien vastaajaryhmien halukkuutta suorittaa ja järjestää verkko-opintoja. Yleisesti suhtautuminen oli myönteistä ja verkko-opintojen suorittamiseen oltiin halukkaita. Kyselyt myös osoittivat minkälaisiin asioihin pitää kiinnittää huomiota ja mitä pitää tehdä ennen kuin verkko-opinnot voidaan aloittaa toden teolla. Laitteiston ja teknisen osaamisen täytyy olla riittävää sekä opiskelijoilla että opettajilla, jotta teknologia ei ole este oppimiselle.

Jotta LAO:ssa saataisiin verkko-opetus kunnolla käyntiin sekä opiskelijoita että opettajia täytyy ensin kouluttaa asiassa ja varmistaa, että ainakin opettajilla on tarvittavat laitteet kurssien järjestämiseen. Koulun johdon täytyy myös muistaa, että verkko-opetuksen tarkoitus ei ole tuoda koululle säästöä, vaan tarjota opiskelijoille vaihtoehtoinen tapa suorittaa opintojaan. Verkko-opetus ei myöskään sovellu kaikille tai kaikkien aineiden opetukseen, vaan sitä pitää käyttää harkiten

ja järkevästi. Seuraava askel asian suhteen onkin, että esitän tämän opinnäyte-työn pohjalta tekemiäni havaintoja seuraavassa yto-opettajien kokouksessa ja voimme yhdessä pohtia, miten lähdemme viemään asiaa eteenpäin.

LÄHTEET

Alfasoft Oy. 2015. Opinaika. Viitattu 26.10.2015.
opinaika.fi

Deegan. Joe. 2010. Moodle Pros and Cons Update. Viitattu 26.10.2015.
joedeegan.blogspot.fi/2010/06/moodle-pros-and-cons-update.html

Discendum Oy. 2012. Optima – joustava verkko-oppimisympäristö. Viitattu 26.10.2015.
www.discendum.com/optima

Google. 2015. About Classroom. Viitattu 26.10.2015.
support.google.com/edu/classroom/answer/6020279?hl=en&ref_topic=6020277

iLinc. 2015. iLinc. Viitattu 26.10.2015.
www.ilinc.com

Jyväskylän yliopisto. 2015a. Auditiivinen oppiminen. Viitattu 19.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/auditiivinen-oppiminen

- 2015b. Kinesteettinen oppiminen. Viitattu 19.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/kinesteettinen-oppiminen
- 2015c. Lähestymistapoja verkko-opetukseen. Viitattu 18.10.2015
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/lahestymistapoja-verkko-opetukseen
- 2015d. Oppimisen eri tyylit ja strategiat. Viitattu 19.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/oppimisen-eri-tyylit-ja-strategiat
- 2015e. Verkko-opettajan uudet roolit. Viitattu 16.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/verkko-opettajan-uudet-roolit

- 2015f. Verkko-opetuksen pedagogisia malleja. Viitattu 16.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/verkko-opetuksen-pedagogisia-malleja
- 2015g. Visuaalinen oppiminen. Viitattu 19.10.2015.
koppa.jyu.fi/avoimet/mit/Verkkokurssin%20tuotantoprosessi/johdanto-verkkokurssien-maailmaan/teoriat-verkkokurssien-takana/visuaalinen-oppiminen

Kahoot. 2015. Frequently asked questions. Viitattu 28.10.2015.
craft.getkahoot.com/support/faq/

Kaseva, T. 2015. Miten voi olla, ettei koulun suurinta uudistusta johda kukaan? Helsingin Sanomat 13.9.2015.
www.hs.fi/sunnun-tai/a1441945155880?jako=e6e03a240cd77925e2191a29a6dabf7f&ref=fb-share

KotiSuomessa.fi. 2015. KotiSuomessa.fi. Viitattu 27.10.2015.
www.kotisuomessa.fi

Kyvyt.fi. 2015. Mikä Kyvyt.fi on? Viitattu 27.10.2015.
kyvyt.fi/?p=about

Moodle. 2015. MoodleDocs. Viitattu 26.10.2015.
docs.moodle.org/29/en/Main_page

Palhomaa, S. 2004. Opettajan roolit ja tehtävät. Viitattu 17.10.2015.
www.cs.helsinki.fi/group/vertti/vertti/verope2.shtml

Peda.net. 2010. Opiskelutekniikat. Viitattu 19.10.2015.
peda.net/veraja/ranua/opo/optuki/tekniikat

Verkko-opetuksen tukitiimi, Helsingin yliopisto. 2005. Oppimiskäsityksiä. Viitattu 18.10.2015.
www.cs.helsinki.fi/group/vertti/vertti/verope3.shtml

Yeskel, Zach. 2014. More Teaching, Less Tech-ing: Google Classroom Launches Today. Viitattu 26.10.2015.
googleforwork.blogspot.fi/2014/08/more-teaching-less-tech-ing-google.html

LIITTEET

- Liite 1 Verkko-opetus, kysely opiskelijoille
- Liite 2 Verkko-opetus, kysely opettajille

Liite 1 1(2)

Verkko-opetus, kysely opiskelijoille

*Required

Mikä on ryhmäsi Lapin ammattiopistossa? *

Esim. 6TAL15

Oletko koskaan suorittanut verkko-opintoja osana muuta kurssia? *

Joko ammattikoulussa tai jossain muualla.

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Oletko koskaan suorittanut kokonaista kurssia verkko-opintoina? *

Joko ammattikoulussa tai jossain muualla.

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Jos olet suorittanut opintoja verkossa, mitä kouluaineita opinnot koskivat?

Esim, englanti, äidinkieli, matematiikka jne.

Haluaisitko, että ammattikoulun kielten opintokokonaisuuksia tai niiden osia, voisi opiskella verkkokursseina (joko osittain tai kokonaan)? *

- ☐ Kyllä
☐ En
☐ En osaa sanoa

Mitä seuraavista verkko-opiskeluun tarvittavista laitteista sinulla on kotona/asuntolassa? *

Valitse kaikki, jotka sinulla jo on.

- ☐ Tietokone
☐ Tabletti
☐ Älypuhelin
☐ Kuulokkeet

Liite 1 2(2)

- ☐ Mikrofoni
- ☐ Webbikamera
- ☐ Internet-yhteys

Jos sinulta puuttuu joitain laitteita, joita verkko-opiskeluun tarvittaisiin, olisitko itse valmis hankkimaan tarvittavat laitteet? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ Kyllä, mutta mielestäni koulun tulisi avustaa hankinnoissa

Mitä seuraavista verkko-oppimisohjelmista ja -ympäristöistä olet käyttänyt? *
Valitse kaikki, joita olet käyttänyt.

- ☐ Optima
- ☐ Moodle
- ☐ Google Classroom
- ☐ Opinaika
- ☐ Koti Suomessa
- ☐ Kyvyt.fi
- ☐ Other:

Mitkä asiat mielestäsi ovat/olisivat hyviä verkko-opetuksessa? *
Kirjoita tähän vain hyvistä puolista.

Mitkä asiat mielestäsi ovat/olisivat huonoja verkko-opetuksessa? *
Kirjoita tähän vain huonoista puolista.

Never submit passwords through Google Forms.

100% You made it.

Liite 2 1(3)

Verkko-opetus, kysely opettajille

*Required

Mitä ainetta opetat? *

Valitse kaikki aineet, joita opetat.

- ☐ äidinkieli
- ☐ S2
- ☐ englanti
- ☐ ruotsi

Kuinka monta vuotta olet työskennellyt opettajana? *

Oletko koskaan opettanut verkkokurssia? *

Eli kurssia, jonka opetus tapahtuu kokonaan verkossa.

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Oletko koskaan opettanut kurssia, jossa luokkaopetuksen lisänä ja tukena on myös verkkosisältöjä? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Oletko koskaan itse osallistunut verkkokurssille opiskelijana? *

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mitä aihetta verkkokurssi käsitteli?

Onko sinulla työpaikalla käytettävissä tarvittavat laitteet verkkokurssin opettamiseen? *

Liite 2 2(3)

Valitse listalta kaikki ne laitteet jotka sinulla on käytössäsi työnantajan tarjoamana.

- ☐ Tietokone
- ☐ Tabletti
- ☐ Älypuhelin
- ☐ Kuulokkeet
- ☐ Mikrofoni
- ☐ Webbikamera
- ☐ Internet-yhteys

Onko sinulla mielestäsi riittävästi osaamista, jotta voisit järjestää verkkokurssin ilman lisäkoulutusta? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jos tarvitset mielestäsi koulutusta, mitä koulutuksessa tulisi käsitellä?

Mitä seuraavista verkko-oppimisympäristöistä ja -ohjelmista olet käyttänyt? *
Sekä itse opiskelijana että opettajana.

- ☐ Optima
- ☐ Moodle
- ☐ Google Classroom
- ☐ iLinc
- ☐ Opinaika
- ☐ Koti Suomessa
- ☐ Kyvyt.fi
- ☐ Other:

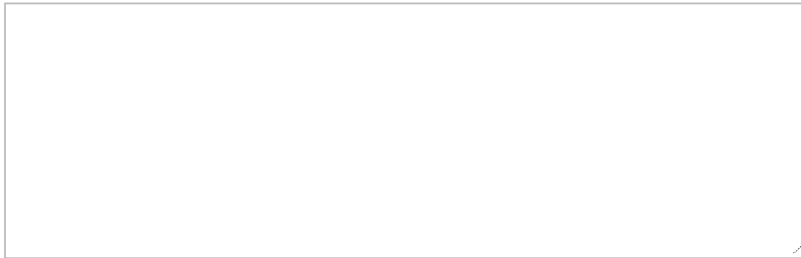
Mitkä asiat mielestäsi ovat hyviä verkko-opetuksessa? *

Mitkä asiat mielestäsi ovat huonoja verkko-opetuksessa? *

Liite 2 3(3)

Onko verkko-opetus sinun mielestäsi enemmän mahdollisuus vai uhka? Miksi? *

Submit

Never submit passwords through Google Forms.

100% You made it.